

I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

ARVAMUSED

EUROOPA ANDMEKAITSEINSPEKTOR

Euroopa andmekaitseinspektori arvamus ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu otsus Euroopa Liidu ja Austraalia vahelise lepingu (milles käsitletakse lennuettevõtjate poolt broneeringuinfo töötlemist ja edastamist Austraalia Tolli- ja Piirivalveametile) sõlmimise kohta

(2011/C 322/01)

EUROOPA ANDMEKAITSEINSPEKTOR,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 16,

võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat, eriti selle artikleid 7 ja 8,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta, ⁽¹⁾

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 45/2001 (üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta) ⁽²⁾ artiklit 41,

ON VASTU VÕTNUD JÄRGMISE ARVAMUSE:

1. SISSEJUHATUS

1.1. Euroopa andmekaitseinspektoriga konsulteerimine

1. 19. mail 2011 võttis komisjon vastu ettepaneku Euroopa Liidu ja Austraalia vahelise lepingu (milles käsitletakse lennuettevõtjate poolt broneeringuinfo töötlemist ja edas-

tamist Austraalia Tolli- ja Piirivalveametile) sõlmimise kohta ⁽³⁾. Ettepanek saadeti Euroopa andmekaitseinspektorile 23. mail.

2. Seoses Euroopa Liidu ja Austraalia vahelise lepingu (milles käsitletakse broneeringuinfo töötlemist ja edastamist Austraalia Tolli- ja Piirivalveametile) sõlmimise ettepanekuga konsulteeriti Euroopa andmekaitseinspektoriga 2011. aasta mais mitteametlikult, kasutades kiirmenetlust.

3. Arvestades et andmekaitseinspektori märkused komisjoni vastuvõetud ja nõukogule ja parlamendile esitatud ettepaneku sisu kohta jäävad kehtima, on Euroopa andmekaitseinspektor otsustanud teha oma tähelepanekud avaliku arvamuse vormis laiemalt kättesaadavaks. Sel viisil saab neid tähelepanekuid arvesse võtta ettepanekut käsitlevates edasistes aruteludes.

4. Euroopa andmekaitseinspektor kasutab käesolevat juhust, et juhtida tähelepanu veel mõningatele küsimustele, ning julgustab nõukogu ja parlamenti arvestama tema arvamusi ettepaneku kohta, kui kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 218 tehakse otsus.

1.2. Ettepaneku kontekst

5. ELi ja Austraalia vaheline leping broneeringuinfo kohta on samm edasi ELi tegevuskavas, mis sisaldab broneeringuinfo üldisi suuniseid, sätestab ELi broneeringuinfo süsteemi ja kolmandate riikidega lepinguläbirääkimiste ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31.

⁽²⁾ EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1.

⁽³⁾ KOM(2011) 281 lõplik.

⁽⁴⁾ Vt eelkõige komisjoni teatis, 21. september 2010, broneeringuinfo kolmandatele riikidele edastamist käsitleva üldise lähenemisviisi kohta, KOM(2010) 492 lõplik.

6. Euroopa andmekaitseinspektor on pingsalt jälginud broneeringuinfo seotud arengut ja hiljuti vastu võtnud kaks arvamust komisjoni broneeringuinfo paketi ning ELi broneeringuinfo direktiivi ettepaneku kohta ⁽¹⁾. Euroopa andmekaitseinspektori arvamused broneeringuinfo süsteemi kohta täiendavad artikli 29 alusel asutatud andmekaitse töörühma arvamusi ⁽²⁾ ja on nendega valdavalt kooskõlas; samuti on need kooskõlas teiste hiljutiste dokumentidega, sealhulgas Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse ⁽³⁾ ning põhiõiguste ameti ⁽⁴⁾ arvamusega.
7. Nagu on kirjeldatud allpool, on Euroopa andmekaitseinspektor järjepidevalt käsitlenud broneeringuinfo süsteemi eesmärki vajalikkuse ja proportsionaalsuse põhinõuete seisukohast ning analüüsinud seejärel sätete üksikasju, et soovitada vajaduse korral parandusi.

1.3. Esialgne tähelepanek

8. Euroopa andmekaitseinspektor tunnustab üldist lähenemisviisi, mille eesmärk on ühtlustada kolmandate riikidega sõlmitud broneeringuinfot käsitlevates lepingutes sätestatud andmekaitsemeetmeid. Siiski tuleb teha mõned tähelepanekud.
9. Märkus, mida on tehtud järjekindlalt Euroopa andmekaitseinspektori arvamustes ning artikli 29 alusel asutatud andmekaitse töörühma arvamustes, kehtib ka Austraaliaga sõlmitava broneeringuinfot käsitleva lepingu puhul: vaja on tõendada broneeringuinfo süsteemide vajalikkust ja proportsionaalsust.
10. Need kaks põhinõuet on vastavalt põhiõiguste harta artiklitele 7 ja 8 ning Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile

⁽¹⁾ — Euroopa andmekaitseinspektori 25. märtsi 2011. aasta aramus Euroopa Parlamendi ja nõukogu ettepaneku kohta võtta vastu direktiiv, mis käsitleb broneeringuinfo kasutamist terroriaktide ja raskete kuritegude ennetamiseks, avastamiseks, uurimiseks ja nende eest vastutusele võtmiseks;

— Euroopa andmekaitseinspektori 19. oktoobri 2010. aasta aramus broneeringuinfo kolmandatele riikidele edastamist käsitleva üldise lähenemisviisi kohta.

Mõlemad arvamused on kättesaadavad aadressil <http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/edps/cache/off/Consultation/OpinionsC/OC2010>

⁽²⁾ Artikli 29 alusel asutatud andmekaitse töörühma 5. aprilli 2011. aasta aramus 10/2011 ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, mis käsitleb broneeringuinfo kasutamist terroriaktide ja raskete kuritegude ennetamiseks, avastamiseks, uurimiseks ja nende eest vastutusele võtmiseks:

http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/workinggroup/wpdocs/2011_en.htm

⁽³⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 5. mai 2011. aasta aramus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, mis käsitleb broneeringuinfo kasutamist terroriaktide ja raskete kuritegude ennetamiseks, avastamiseks, uurimiseks ja nende eest vastutusele võtmiseks“, KOM(2011) 32 lõplik.

⁽⁴⁾ Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti 14. juuni 2011. aasta aramus ettepaneku kohta võtta vastu direktiiv, mis käsitleb broneeringuinfo kasutamist terroriaktide ja raskete kuritegude ennetamiseks, avastamiseks, uurimiseks ja nende eest vastutusele võtmiseks (KOM(2011) 32 lõplik).

16 andmekaitsealase õiguse olulised aspektid. EL peab tagama ELi andmekaitse õiguse nõuete täitmise ka juhtudel, kui Euroopa kodanike andmeid töödeldakse ja edastatakse ELi territooriumilt kolmandasse riiki. Sellistel juhtudel tuleb enne mis tahes lepingu sõlmimist hinnata vajalikkust ja proportsionaalsust ning need tagada. Lisaks elementidele, mis toetavad broneeringuinfo süsteemi vajalikkust, on proportsionaalsuse nõude täitmiseks vaja piisavat tasakaalu järgitava eesmärgi ja suure hulga andmete töötlemise vahel, millega oluliselt riivatakse üksikisikute eraelu puutumatus.

11. Broneeringuinfo süsteemide eesmärk on võidelda terrorismi ja raske (rahvusvahelise) kuritegevuse vastu, kogudes selleks suurel hulgal andmeid kõikide reisijate kohta, et teha vastavate reisijate kohta riskianalüüs. Seni ei ole Euroopa andmekaitseinspektor täheldanud ühtegi veenvat elementi nende põhjenduste hulgas, mis on esitatud seoses praeguste broneeringuinfo süsteemide või kavandatavate süsteemidega, näiteks ELi broneeringuinfo süsteemiga, mida andmekaitseinspektor analüüsis üksikasjalikult oma 2011. aasta märtsi arvamuses ⁽⁵⁾.
12. Peale selle rõhutab Euroopa andmekaitseinspektor, et isegi juhul, kui vajalikkus kindlaks tehakse, on vaja läbida proportsionaalsuse hindamine. Tema arvates on suure hulga isikuandmete töötlemise ja järgitava eesmärgi vaheline tasakaal küsitav, eriti arvestades paljusid eri liiki kuritegusid, mida lepingueelnõu reguleerimisala hõlmab. Ta võtab arvesse, et terrorismi ja raske kuritegevusega võitlemiseks on kättesaadavad teised tõhusad vahendid.
13. Alljärgnevalt esitatud märkused ei piira seda esialgset ja põhimõttelist tähelepanekut. Euroopa andmekaitseinspektor tunnustab sätteid, millega nähakse ette konkreetsed tagatised, nt andmete turvalisuse, jõustamise ja järelevalve kohta, samuti neid, mis käsitlevad andmete edastamist. Samas teeb talle peale süsteemi vajalikkuse ja proportsionaalsuse muret mõistete ulatus ja andmete säilitamise tingimused.

2. ETTEPANEKU ANALÜÜS

2.1. Õiguslik alus

14. Euroopa andmekaitseinspektor märgib, et leping põhineb Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 82 lõike 1 punktil d, artikli 87 lõike 2 punktil a ning artikli 218 lõike 6 punktil a. Ta tuletab meelde, et õigusliku aluse valimisel arvesse võetavad objektiivsed tegurid hõlmavad eelkõige

⁽⁵⁾ Euroopa andmekaitseinspektori 25. märtsi 2011. aasta aramus Euroopa Parlamendi ja nõukogu ettepaneku kohta võtta vastu direktiiv, mis käsitleb broneeringuinfo kasutamist terroriaktide ja raskete kuritegude ennetamiseks, avastamiseks, uurimiseks ja nende eest vastutusele võtmiseks; vt ka artikli 29 alusel asutatud andmekaitse töörühma aramus, millele on viidatud eespool.

- meetme eesmärgi ja sisu⁽¹⁾. Kui ELi meetme kontrollimise käigus selgub, et see taotleb kahte eesmärgi või et sellega reguleeritakse kahte valdkonda ning üks neist on määratletav peamise või ülekaalukana, samas kui teine on kõrvalise tähtsusega, peab õigusaktil olema üksainus õiguslik alus, st peamise või ülekaaluka eesmärgi või valdkonna tõttu nõutav õiguslik alus⁽²⁾. Kui meetmel on korraga mitu lahutamatu seotud eesmärgi, ilma et mõni neist oleks teisega võrreldes teisejärguline või kaudne, võib sellel meetmel erandina olla mitu erinevat õiguslikku alust⁽³⁾.
15. Võttes arvesse lühidalt kirjeldatud väljakujunenud kohtupraktikat ning jättes kõrvale artikli 218 lõike 6 punkti a, on Euroopa andmekaitseinspektor seisukohal, et leping peaks põhinema Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklil 16, mitte artikli 82 lõike 1 punktis d ja artikli 87 lõike 2 punktis a.
16. Eesmärgi puhul tuleb meeles pidada, et kõik broneeringuinfo lepingud, mille üle EL läbirääkimisi peab, tulenevad vajadusest viia lennuettevõtjate kohustus esitada kolmandate riikide asutustele broneeringuinfot kooskõlla andmekaitse põhiõigusega⁽⁴⁾. Peale selle viidatakse ettepaneku tekstis mitmel korral isikuandmete kaitse eesmärgile⁽⁵⁾.
17. Mis puutub sisusse, siis domineerivad lepingus enesestmõistetavalt andmekaitse sätted. Peale artiklite 3, 4 ja 6 käsitlevad peaaegu kõik lepingu sätted andmekaitset. See on ilmselge artiklis 1 (eesmärk), artiklis 2 (mõisted), artiklis 5
- (piisav andmekaitse) ning artiklites 7–19 (broneeringuinfo töötlemisel rakendatavad kaitsemeetmed).
18. Kaitsemeetmeid käsitlevate sätete (artiklid 7–19) kohta tuleb märkida, et need sisaldavad teatavaid sätteid, mis on tüüpilised andmekaitse õigusaktidele⁽⁶⁾. Asjaolu, et dokument sisaldab sätteid, mis kuuluvad tavaliselt eriõigusaktide käsitusallas, on kohtu arvamuse kohaselt element, mis õigustab ühtainsat konkreetset õiguslikku alust⁽⁷⁾.
19. Lühidalt öeldes leiab Euroopa andmekaitseinspektor, et lepingu eesmärk on pigem volitada ja lubada eraettevõtjatel edastada isikuandmeid kolmanda riigi taotlusel, kui parandada politseikoostööd. Kuna selline edastamine kolmandatele riikidele ei oleks ELi eeskirjade kohaselt põhimõtteliselt võimalik, on broneeringuinfot käsitleva lepingu eesmärk võimaldada erikaitsemeetmete vastuvõtmise kaudu isikuandmete edastamist kooskõlas ELi andmekaitseõueteega.
20. Sellepärast leiab Euroopa andmekaitseinspektor, et leping peaks – vähemalt esmajoonel – põhinema Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklil 16⁽⁸⁾.

2.2. Eesmärk ja mõisted

21. Euroopa andmekaitseinspektor juhib tähelepanu asjaolule, et broneeringuinfo töötlemise võimalikud eesmärgid on täpselt kindlaks määratud ettepaneku artiklis 3. Kahjuks aga on praegused määratlused laiemad kui ELi broneeringuinfot käsitleva direktiivi ettepanekus, kuigi iseenesest oleksid need pidanud olema kitsamad, eriti väikeste kuritegude osas.
22. Kui ELi broneeringuinfo direktiivi ettepanekus on arvesse võetud terroristlikuna määratletud tegevuse tagajärgi, nagu konkreetne isikutele või valitsustele tekitatud kahju (surm, füüsiline rünnak, transpordisüsteemi või infrastruktuurirajatise hävitamine jms), siis kõnealune ettepanek on vähem konkreetne ja rohkem eesmärgile suunatud, nimetades isikute, valitsuste hirmutamist või põhiliste poliitiliste või majanduslike struktuuride tõsist tasakaalust väljaviimist.

⁽¹⁾ Kohtuasi C-491/01, British American Tobacco, eriti punktid 92–93.

⁽²⁾ Kohtuasi C-42/97, Euroopa Parlament v Euroopa Liidu Nõukogu, punktid 39 ja 40.

⁽³⁾ Vt selle kohta kohtuasi C-491/01, British American Tobacco, punktid 92–93, ning kohtuasi C-42/97 Euroopa Parlament v Euroopa Liidu Nõukogu, punkt 38.

⁽⁴⁾ Seda on tunnistanud kohus broneeringuinfo kohta tehtud otsuste faktilisi asjaolusid käsitlevas osas, liidetud kohtuasjad C-317/04 ja C-318/04, punkt 33.

⁽⁵⁾ — Seletuskirjas tunnistatakse, et ELi andmekaitsealaste õigusaktidega ei lubata lennuettevõtjatel edastada broneeringuinfot riikidele, kes ei taga piisavat kaitsetaset. Seega „Tuleb leida lahendus [...] õigusliku aluse loomiseks, et [...] tagada [...] kinnipidamine isikute õigusest isikuandmete kaitsele”.

— Eesmärk, mille kohaselt tuleb tagada kinnipidamine isikute õigusest isikuandmete kaitsele, tuleneb küllaltki selgelt preambulist, nimelt põhjendusest, milles viidatakse Euroopa Liidu lepingu artiklile 6, Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 16, Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklile 8, konventsioonile nr 108 jne.

— Preambulis viidatakse ka asjakohastele Austraalia eeskirjade andmekaitseasäetetele, tunnistades, et nendega nähakse ette õigusandmetega tutvumisele ja õiguskaitsele, õigusandmeid parandada ja neile märkusi lisada ning õiguskaitsevahendid ja sanktsioonid isikuandmete väärkasutuse korral.

— Lepingu artiklis 1 „Lepingu eesmärk” märgitakse, et lepinguga nähakse ette broneeringuinfo edastamine. Selles on lisatud, et lepingus on „sätetatud selliste andmete edastamise ja kasutamise tingimused ning nende kaitsmise viis” (esiletõst lisatud).

⁽⁶⁾ Nt sätted, milles käsitletakse tundlikke andmeid, andmete turvalisust, usaldusväärset, läbipaistvust, õigust andmetega tutvumisele, nende parandamisele ja kustutamisele, õigust õiguskaitsele, automaatset töötlemist jms.

⁽⁷⁾ Arvamus 2/2000, Cartagena protokoll, punkt 33.

⁽⁸⁾ Sellega seoses tuleks viidata Lissaboni lepingule lisatud 21. deklaratsioonile isikuandmete kaitse kohta kriminaalasjades tehtava õigusala koostöö ja politseikoostöö valdkonnas. 21. deklaratsioon on selgelt märgitud, et isegi juhul, kui tegu on teataval määral politseikoostööga, peaks selle valdkonna andmekaitsevahend siiski põhinema Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklil 16 (kui see on asjakohane vastavalt teistele sätetele). See analüüs ei piira mingil moel ülesannete jaotamist Euroopa Komisjonis.

23. Euroopa andmekaitseinspektor leiab, et vaja on täpsustada fraasi „hirmutamine, veenmine või sundimine midagi tegema” ning fraasi „mõne riigi või rahvusvahelise organisatsiooni poliitilise, põhiseadusliku, majandusliku või (eriti) ühiskondliku korra tõsine tasakaalust välja viimine või hävitamine”. See välistaks broneeringuinfo süsteemi kasutamise juhtudel, kus seda niikuinii ei peaks kasutama, nagu seaduslik ühiskondlik, kultuuriline või poliitiline tegevus (nt rahumeelsed demonstratsioonid) ⁽¹⁾.
24. Lisaküsimusi tekitab võimalus töödelda andmeid teistel erakorralistel juhtudel, eriti kuna see õigus laieneb juhtudele, kus esineb terviseoht. Euroopa andmekaitseinspektor leiab, et selline eesmärgi laiendamine on ebaproportsionaalne, eriti kuna kättesaadavad võivad olla alternatiivsed ja konkreetsemad menetlused, mille alusel saab vajaduse korral käsitleda olulisi terviseohte iga juhtumi korral eraldi. Pealegi ei ole broneeringuinfo kõige asjakohasem vahend reisijate tuvastamiseks: olemas on veel usaldusväärsemad andmed, eriti API (*Advance Passenger System*) süsteemi andmed.
25. Lisaks märgib Euroopa andmekaitseinspektor, et ettepanekule lisatud broneeringuinfo loetelu ületab seda, mida andmekaitseasutused on pidanud artikli 29 alusel asutatud andmekaitse töörühma arvamustes proportsionaalseks ⁽²⁾. Asjaomast loetelu tuleks lühendada. Eelkõige ei ole põhjendatud punkti „Üldmärkused” lisamine, kuna see võib sisaldada ebaolulisi ja võib-olla tundlikke andmeid; see punkt tuleks välja jätta.

2.3. Tundlikud andmed

26. Euroopa andmekaitseinspektor tunnustab tundlike andmete töötlemise väljajätmist reguleerimisalast, nagu on sätestatud ettepaneku artiklis 8. Siiski tuleneb asjaomase sätte sõnastusest, et tundlike andmeid võib töödelda. Säte võimaldab lennuettevõtjatel selliseid andmeid esimeses etapis saata ning seejärel kustutada riigiasutused need teises etapis. Selline saatmine lennuettevõtjate poolt on töötlemise toiming. Euroopa andmekaitseinspektor leiab, et lennuettevõtjad peaksid olema kohustatud tundlikud andmed töötlemise alguses välja sorteerima.

2.4. Andmete turvalisus

27. Ettepaneku artikkel 9 sisaldab põhjalikku sätet andmete turvalisuse ja terviklikkuse kohta ning see on kiiduväärne. Eriti toetab Euroopa andmekaitseinspektor kohustust teatada turvalisusega seotud rikkumistest Austraalia teabevolnikule. Mis puutub teabe edasist saatmist Euroopa Komisjonile, siis tuleks täpsustada järgitavat menetlust. Lisaks leiab Euroopa andmekaitseinspektor, et ka andme-

kaitseasutused on asjakohased isikud, kellele selline teave tuleks esitada, ning neid tuleks ettepanekus sõnaselgelt nimetada.

2.5. Järelevalve ja jõustamine

28. Tervitatav on järelevalvesüsteem, sealhulgas kontrolli- ja usaldusväärse tagamise meetmed, ning nõue, et kedagi ei tohi kodakondsuse või elukoha alusel diskrimineerida. Samuti toetab Euroopa andmekaitseinspektor kindlalt iga üksikisiku põhiõigust õiguskaitsele ja tõhusale kohtulikule kaitsele. Ta leiab, et Austraalia teabevolniku roll on õiguskaitse ja andmesubjektide õiguste kasutamise puhul oluline tagatis.

2.6. Automaatsed üksikotsused

29. Artikli 15 sõnastust vastupidiselt tõlgendades võib selle kohaselt automaatset otsust, mis ei mõjuta „oluliselt reisijat või millel” ei ole „talle kahjulikud õiguslikud tagajärjed”, teha automaatselt töödeldud andmete põhjal. Kaitsemeetmeid kohaldatakse üksnes juhul, kui otsus mõjutab reisijat olulisel määral. Arvestades broneeringuinfo süsteemiga ette nähtud isikuandmete automaatse töötlemise ulatuslikkust, on see piirang Euroopa andmekaitseinspektori arvates küsitav. Selle sätte paindliku tõlgendamise vältimiseks soovitab ta jätta välja sõna „oluliselt” ning tagada, et automaatset otsust ei lubata üldse, kui see kahjustab üksikisikut.

2.7. Andmete säilitamine

30. Euroopa andmekaitseinspektor peab artiklis 16 sätestatud andmete säilitamise perioodi pikkust ettepaneku üheks peamiseks probleemiks. Viie ja poole aasta pikkune säilitamisaeg, mis hõlmab kolme aastat, mille jooksul ei muudeta andmeid anonüümseks, on ilmselgelt ebaproportsionaalne, eriti kui võrrelda seda säilitamisaega Austraalia eelmise broneeringuinfo süsteemiga, millega ei nähtud üldse ette andmete säilitamist, välja arvatud iga juhtumi korral eraldi ⁽³⁾. Tuleks põhjalikult selgitada, miks nähakse nüüd ette nii pikk säilitamisaeg, kui seda ei peetud vajalikuks esimeses Austraalia broneeringuinfo süsteemis.
31. Kooskõlas oma seisukohaga, mis on avaldatud arvamuses ettepaneku kohta võtta vastu direktiiv ELi broneeringuinfo süsteemi kohta, leiab Euroopa andmekaitseinspektor, et kõik andmed tuleks muuta täielikult (st pöördumatult) anonüümseks kui mitte kohe pärast analüüsi, siis kõige hiljem 30 päeva pärast.

⁽¹⁾ Selles küsimuses ei tohiks liiga laia määratlemise kaudu takistada kasutada nt põhivabadust koguneda (põhiõiguste harta artikkel 12).

⁽²⁾ *Opinion of 23 June 2003 on the Level of Protection ensured in the United States for the Transfer of Passengers' Data*, WP78.

⁽³⁾ Vt selle kohta artikli 29 alusel asutatud andmekaitse töörühma positiivne arvamus: *Opinion 1/2004 of 16 January 2004 on the level of protection ensured in Australia for the transmission of Passenger Name Record data from airlines*, WP85. Arvamuses võetakse arvesse asjaolu, et „Toll kohaldab nende andmete suhtes üldist mittesäilitamise põhimõtet. Nende 0,05–0,1 % reisijate puhul, kes saadetakse tolli täiendavaks hindamiseks, säilitatakse ajutiselt lennuettevõtja broneeringuinfo, kuid piirikontrolli hindamisotsuse saamiseni seda ei salvestata. Pärast otsuse tegemist kustutatakse nende broneeringuinfo asjaomase ametkondliku hindamisüksuse tolliametniku arvutist ja seda ei sisestata Austraalia andmebaasi.”

2.8. Andmete edastamine

32. Artiklitega 18 ja 19 ette nähtud tagatised on tervitatavad, eriti kuna nendega tagatakse loetelu isikutest, kellele Austraalias andmed edastatakse, andmete edastamine iga juhtumi puhul eraldi ning iga juhtumi puhul andmete edastamise vajalikkuse hindamine. Euroopa andmekaitseinspektor märgib siiski, et selle sätte suhtes saab kohaldada artikli 18 lõike 1 punktis c sätestatud erandit, mis lubab jagada anonüümseks muudetud andmeid isegi siis, kui see ei toimu üksikjuhtumipõhiselt. Siiski ei tähenda anonüümseks muutmine seda, et kustutatakse kõik elemendid, mille alusel saab vajaduse korral isikut tuvastada ja tema täielike andmetega tutvuda, vaid üksnes nende varjamist, samas kui täielik juurdepääs andmetele jääb võimalikuks. Seetõttu soovib Euroopa andmekaitseinspektor, et üksikjuhtumipõhise edastamise põhimõttest ei tohiks lubada ühtegi erandit. Lisakaitsemeetmena soovib Euroopa andmekaitseinspektor piirata andmete edastamist ametiasutustele, kelle ülesanne on võidelda terrorismi ja rahvusvahelise kuritegevusega, mitte aga asutustele, kelle ülesanne on otseselt seotud (nende) kuritegude ennetamisega.

33. Euroopa andmekaitseinspektor toetab fakti, et kolmandatele riikidele andmete edastamise tingimus on originaalpepingu sätestatutega samaväärsete kaitsemeetmete kindlustamine. Arvestades asjaolu, et andmete edastamine tähendab igal juhul kontrolli kaotamist selle üle, kuidas andmeid töödeldakse, ning kuna puudub rahvusvaheline leping, millega tagatakse, et uued andmete saajad kohaldavad tõhusalt kaitsemeetmeid, soovib Euroopa andmekaitseinspektor lisaks nõuda, et selliste andmeedastuste jaoks tuleb eelnevalt saada kohtu luba.

34. Ettepanekuga nähakse ette, et juhul, kui Austraalia Tolli- ja Piirivalveametile teadaolevalt edastatakse ELi liikmesriigi elaniku andmeid kolmandale riigile, tuleks sellest teavitada asjaomast liikmesriiki (artikli 19 lõike 1 punkt f). Euroopa andmekaitseinspektor leiab, et tuleks olla täpsem ning selgitada liikmesriigile andmete edastamise eesmärki. Kui selline teabe edastamine mõjutab andmesubjekti, tuleb esitada lisa-põhjendus ja rakendada lisakaitsemeetmeid.

35. Lõpetuseks on nii artikliga 18 kui ka artikliga 19 Austraalia ja kolmandate riikide vahelise andmete edastamise puhul ette nähtud üldsäte, mille kohaselt ei takista miski broneeringuinfo avaldamist, kui see on vajalik artikli 3 lõike 4⁽¹⁾ kohaldamiseks ehk teisisõnu erakorralisel juhul, et kaitsta üksikisiku elutähtsaid huve, sealhulgas kui esineb oht tema tervisele. Euroopa andmekaitseinspektor on juba seadnud kahtluse alla selle erandi laia tõlgendamise. Lisaks ei saa ta aru, miks ei peaks erakorralisel juhul toimuva andmeedastuse suhtes kohaldama artiklitega 18 ja 19 ette nähtud

kaitsemeetmeid, eriti seoses eesmärgi piiramise või andmete miinimumini vähendamisega ning andmete saajate identiteedi kaitsmise ja isikuandmete suhtes kohaldatava kaitse tasemega.

2.9. Andmete edastamine lennuettevõtjate poolt

36. Artikli 21 lõike 3 kohaselt võib broneeringuinfot ametiasutustele edastada rohkem kui viis korda lennu jooksul, kui tegu on eriolukorraga ja esineb konkreetne oht. Õiguskindluse suurendamiseks tuleks selliste lisaedastuste tingimusi täpsustada ning eelkõige peaksid need sisaldama lisanõuet vahetu ohu esinemise kohta.

2.10. Lepingu läbivaatamine

37. Euroopa andmekaitseinspektor leiab, et läbivaatamise tingimused peaksid mitmes aspektis olema üksikasjalikumad. Kindlaks tuleks määrata pärast esialgset läbivaatamist toimuvate läbivaatamiste sagedus. Peale selle tuleks läbivaatamise töörühmadesse sõnaselgelt, mitte üksnes tinglikult, kaasata andmekaitseasutused.

38. Euroopa andmekaitseinspektor soovib keskenduda läbivaatamisel meetmete vajalikkuse ja proportsionaalsuse hindamisele, kogudes statistikat asjaomaste ja broneeringuinfo alusel edukalt süüdimõistetud üksikisikute arvu ning andmesubjektide õiguste tõhusa kasutamise kohta: hindamine peaks hõlmama andmesubjektide taotluste tege-liku töötlemise viisi kontrollimist, eriti juhtudel, kus neil ei ole otsest juurdepääsu.

3. KOKKUVÕTE

39. Euroopa andmekaitseinspektor kiidab heaks ettepanekutega ette nähtud kaitsemeetmed, eriti lepingu konkreetse rakendamise osas. Rahuldaval tasemel on välja töötatud eelkõige andmete turvalisusega seotud aspektid ning järelevalve- ja jõustamissätted. Euroopa andmekaitseinspektor rõhutab, et igal üksikisikul on võimalik pöörduda Austraalia andmekaitseametisse ning Austraalia kohtuvõimu poole. Need kuuluvad ettepanekuga ette nähtud oluliste tagatiste hulka.

40. Siiski on Euroopa andmekaitseinspektor leidnud olulisi parandamist vajavaid aspekte seoses lepingu reguleerimisala, terrorismi mõiste ning teatavate erakorraliste eesmärkide lisamise ning broneeringuinfo säilitamisajaga. Võrreldes eelmise Austraalia broneeringuinfo süsteemiga ning ka ELi broneeringuinfo ettepanekuga ei ole säilitamisaeq proportsionaalne.

⁽¹⁾ Samuti artikli 10 kohaldamiseks, kui andmeid edastatakse Austraalia piires.

41. Üle tuleks vaadata ka lepingu õiguslik alus. Väljakujunenud kohtupraktika alusel ning artikli 218 lõike 6 punkti a kõrvale jättes leiab Euroopa andmekaitseinspektor, et leping peaks – vähemalt esmajoones – põhinema Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklil 16, mitte selle artikli 82 lõike 1 punktil d ja artikli 87 lõike 2 punktil a. See on täielikult kooskõlas Lissaboni lepingu 21. deklaratsiooniga.

42. Neid tähelepanekuid tuleks lugeda mis tahes broneeringuinfo süsteemi (reisijate andmete süsteemne kogumine riskihindamise jaoks) õiguspärasuse laiemas kontekstis. Üksnes siis, kui süsteemiga järgitakse põhiõiguste harta artiklites 7 ja 8 ning Euroopa Liidu toimimise lepingu

artiklis 16 sätestatud vajalikkuse ja proportsionaalsuse põhinõudeid, vastab ettepanek teistele andmekaitseraamistiku nõuetele.

43. Seetõttu leiab Euroopa andmekaitseinspektor, et lepingu sõlmimisele eelnevates lõplikes hindamistes tuleks nendele põhinõuetele rohkem tähelepanu pöörata.

Brüssel, 15. juuli 2011

Euroopa Andmekaitseinspektor
Peter HUSTINX